

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

SORTIDA 40é ANIVERSARI

PENÍSCOLA – PARC SERRA D'IRTA ALCOSSEBRE

19-20 d'octubre de 2024

HORARI PREVIST (APROXIMAT)

Dissabte 19 d'octubre

Sortida de la Plaça de l'Estació de Vilanova i la Geltrú.	8 h
Ermita de la Pietat (Ulldecona). Esmorzar i visita.	9 h 45 min
Sortida cap a Peníscola.	12 h 15 min
Peníscola. Allotjament a l'hotel Àgora Spa.	12 h 45 min

Diumenge 20 d'octubre

L'autocar ens portarà fins a la Cala del Moro on començarem la caminada per la zona costanera de la serra d'Irta seguint el recorregut de la 3ª etapa del GR-92 del País Valencià. Finalitzarem la caminada a la Cala Blanca, a l'entrada d'Alcossebre; allà ens recollirà l'autocar per retornar-nos a Peníscola on dinarem.

Després de dinar tornarem cap a Vilanova on hi arribarem en un parell d'hores i quart.

Notes.-

- ** A l'ermita de la Pietat hi ha servei de bar.
- ** A Peníscola ens allotjarem a l'hotel Àgora Spa4*, Carrer de l'Hort, 8
<https://www.agorahoteles.com/es/agora-spa-hotels-resorts>
- ** Tingueu en compte que l'organització sempre **pot modificar aquesta previsió** d'horari en funció de com es vagi desenvolupant l'etapa (Condicions meteorològiques, retards o avançaments imprevistos, etc).
- ** Si us plau, sigueu puntuals, respecteu els reagrupaments i **mantingueu sempre contacte visual amb els que us segueixen; si cal espereu-vos.**
- ** Atenció: Per a qualsevol comunicació amb la Secció el divendres abans de l'excursió o el mateix dissabte (mitja hora abans de la sortida) utilitzeu només el telèfon **636 466 829** (Joan Andreu).
- ** El vocal coordinador d'aquesta sortida és el Joan Andreu **(636 466 829)**. En tot moment cal respectar les seves indicacions.

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

SORTIDA 40é ANIVERSARI

PENÍSCOLA – PARC SERRA D'IRTA ALCOSSEBRE

19-20 d'octubre de 2024

DESCRIPCIÓ DEL RECORREGUT

El recorregut és la part final de l'etapa del GR-92 que va des de Benidorm a Alcossebre passant per Peníscola. Se suposa que ha d'estar senyalitzat. Caldria que els qui disposeu dels corresponents lectors carreguéssiu la traça per poder-la seguir en cas de dubte perquè l'etapa no s'ha anat a preparar prèviament i **la descripció és només aproximada**.

Distància (km)	
Parcial	Total
0:000	0:000

Comencem l'etapa a la zona d'aparcament que hi ha al costat de la Cala del Moro; de cara al mar, al fons, a l'esquerra, podem veure la característica silueta del castell de Peníscola; seguim endavant per la carretera. Poc després l'hem de deixar i continuar pel camí de la Mar que va ran de l'aigua.

Deixem algun camí lateral.

0,730	0,730
-------	-------

Voregem la cala Ordi; ací el camí bifurca; hem de seguir per la branca de l'esquerra mantenint-nos al costat del mar.

Una mica més endavant s'acaba el camí; hem de continuar ran de costa.

0,470	1,200
-------	-------

Desemboquem al camí del Pebret; el seguim cap a l'esquerra.

0,300	1,500
-------	-------

Voregem la cala Puerto Negro. Seguim deixant camins laterals.

0,400 1,900

Voregem la cala de l'Aljub. El camí es transforma en senderol i voreja unes finques; continuem per la costa ran de mar.

0,550 2,450

Travessem la cala Volante i seguim ran de costa; per ací entrem al parc Natural de la Serra d'Irta. Una mica més endavant ens haurem d'enfilar per un senderol cap a la dreta.

0,450 2,900

Desemboquem al camí del Pebret; el seguim cap a l'esquerra. Pugem.

Nota. Abans d'arribar a la torre Badum segons la traça sembla que s'ha de baixar a la cala i després pujar; segons com es vegi podem seguir pel camí

1,500 4,400

Arribem a la torre Badum. Seguim pel camí; baixem. Hi ha dreceres però sembla que són molt dretes per agafar-les.

0,400 4,800

Voregem la cala Ull de Bou. Continuem pel camí.

1,450 6,250

Voregem la platja del Russo. A la dreta hi ha edificacions.

0,200 6,450

Voregem la platja del Pebret. Just passada la platja hem de deixar el camí del Pebret i agafar-ne un que va cap a l'esquerra i segueix més proper del mar.

Deixem trencalls laterals i sembla que en un tram hi ha sòl de fusta.

1,000 7,450

Desemboquem en un camí transversal; l'hem de seguir cap a la dreta i uns metres més endavant sortim al camí de Ribamar que seguirem cap a l'esquerra.

Deixem trencalls laterals.

0,500 7,950

Travessem el barranc d'Irta. Seguim endavant pel camí de Ribamar.

Deixem trencalls laterals.

1,500 9,450

El camí de Ribamar fa un marcat gir cap a la dreta per allunyar-se de la costa; en aquest punt l'hem de deixar i seguir endavant per un senderol.

0,550 10,000

Deixem un camí a la dreta i poc després en deixem un altre.

0,200 10,200

Voregem la cala de Covanova. Ací deixem el senderol i seguim per un senderol ran de la costa. Més endavant retrobarem el camí

0,600 10,800

El senderol bifurca; hem de seguir cap a l'esquerra, acostant-nos al mar. Anem ran de costa.

0,100 10,900

Arribem a l'àmplia cala Argilaga; l'hem de travessar i seguir per un senderol (camí?) que puja per l'altra banda. Poc després ja anem per un camí; deixem alguns trencalls a l'esquerra.

0,500 11,400

El camí bifurca; hem de seguir per la branca de l'esquerra en direcció al mar. En arribar-hi, continuem cap a la dreta.

0,200 11,600

Voregem la cala Cubanita. Seguim endavant ran del mar.

0,400 12,000

Travessem una pista i passem pel costat d'un conjunt d'edificacions. Més enllà de les edificacions hem de seguir un senderol (camí?) que s'enfila lleugerament cap a la dreta separant-se de la costa.

Deixem algun trencall a l'esquerra.

0,600 12,600

Travessem un camí transversal. Seguim endavant; deixem trencalls laterals.

0.600 13,200

Arribem a la platja de Ribamar. La travessen i continuem pel camí que manté la direcció una mica separat de la costa.

Passem pel costat d'una edificació i més endavant deixem un marcat trencall a l'esquerra.

0,500 13,700

En trobar un segon trencall a l'esquerra l'hem de seguir acostant-nos al mar. Seguim endavant ran de la costa; passem a frec de dos xalets.

0,300 14,000

Travessem la cala Mundina, que marca el límit del Parc Natural, i arribem al modern far d'Irta. A partir d'ací seguim per l'ampli camí que va pel costat del mar.

El far d'Irta fou construït sota el Pla de Senyals Marítims 1985/89, i va ser projectat per Rita Lorite. Juntament amb el far de Nules han estat els únics a Espanya dissenyats per dones. Té una elevació del pla focal de 33 m i un abast de 14 milles. Està actiu des del 28 de desembre de 1993.

0,800 14,800

Voregem la cala Blanca i desemboquem al carrer del Camí de l'Atall; el seguim cap a l'esquerra.

0,400 15,200

Arribem al xamfrà amb el carrer de la Penya Ventosa de la urbanització El Palmar II d'Alcossebre; en aquest punt finalitzem l'etapa.

ELS ABRICS DE L'ERMITA

Als Abrics de l'Ermita, situats a la serra de Godall (Ulldecona), es conserva un conjunt excepcional de pintures rupestres que han estat declarades Patrimoni Mundial. El nombre de pintures conservades és extraordinari, encara que el conjunt destaca també per la qualitat i la diversitat formal de les representacions. Un llegat certament incomparable. El passat, o més ben dit el pas del temps, ens ha fet arribar un conjunt excepcional d'imatges preses directament de la prehistòria més remota, pintades sobre les parets de roca dels cingles de la serra de Godall, a la comarca del Montsià. Unes imatges extremament fràgils, pintades, en alguns casos, fa més de vuit mil·lennis, que segle rere segle, any rere any, i dia rere dia s'han mantingut allà, a l'aire lliure, veient passar el temps, els pobles, les cultures i les religions que s'han anat succeint.

<http://www.rutadelartrepestre.cat/Centres-d-interpretacio/Centre-d-Interpretacio-d-Art-Rupestre-Els-Abrics-de-l-Ermita>

SERRA D'IRTA

La serra d'Irta és un massís muntanyós que forma la punta més meridional de la serralada Litoral valenciana i és, des del 2002, parc natural. S'estén paral·lela a la línia de costa amb un gran nombre de penya-segats, roquissars i cales pràcticament inalterats per l'activitat humana. Localitzada a la comarca del Baix Maestrat, limita pel nord amb la plana de Vinaròs, el prat de Cabanes-Torreblanca al sud, i la vall d'Alcalà de Xivert cap a l'oest. A l'est, la serra entra en contacte amb la mar amb una successió de cales i penya-segats de diferents altures.

Va ser declarada Parc Natural per la Generalitat Valenciana el 2002. La superfície protegida ocupa un total de 12.000 ha, en les quals destaca un ric patrimoni artístic com el castell de Xivert i el de Polpís, pertanyents a l'orde del Temple; i les ermites de Sant Antoni Abat i Santa Llúcia, ambdues del segle XVII. A més, existeix una xarxa de torres de guaita destinades a protegir la zona de les incursions marítimes, formada per la torre Badum, la torre Nova i la torre Ebri.

Geogràficament està formada per una alineació muntanyosa paral·lela a la mar, que en la vessant sud se separa en dues alineacions per la vall d'Estopet. El pic Campanilles és la màxima alçada, amb 573 metres. En el litoral, destaca el penya-segat de la torre Badum, un dels més alts del País Valencià i que separa el pla dels Pitxells al nord dels plans del Pebret i la Basseta al sud.

La proximitat de la mar condiciona en bona part el clima de la serra, el règim de brises actua com a moderador evident del clima, genera una humitat ambiental prou elevada, més patent en la cara oriental del massís muntanyós.

El fenomen càrstic es manifesta de manera moderada a pesar de la constitució bàsicament calcària dels materials. No obstant això, a nivell local, hi ha infinitat de cavitats i avencs dispersos al llarg de la serra; algunes zones exhibeixen el microrelleu del lapiaz, causat per la dissolució de les calcàries i les dolomies al llarg del temps. Entre els avencs i les cavitats subterrànies més conegudes destaquen la cova de Xivert, les coves del Garrofer, la cova del Malentivet, així com l'avenc Manoto i l'avenc dels Bous.

La carstificació dels materials, unida a la constant erosió marina, puntualment afavorida per l'enorme violència dels temporals de llevant, provoca múltiples desprendiments de grans blocs de pedra als penya-segats, la qual cosa confereix a determinats trams costaners un caràcter singular. Entre els blocs, a vegades es poden distingir petites cales solitàries i, en menor mesura, típiques cales areno-

ses. Les més conegudes són de nord a sud la cala Ordí, la cala de l'Arjub, la cala del Volante, la platja del Russo, la platja del Pebret, el codolar o serret de la Basseta, la cala de Torrenova i la cala Mundina.

La manca de grans alçades i la proximitat a la mar no permet la formació de grans barrancs. El més llarg és el barranc d'Irta amb uns 6 km, on brollen la font del mas del Senyor, el pou del Moro i la font d'en Canes. Altres barrancs són el barranc de Moles, el barranc de Sant Antoni, el barranc del Volante, el barranc de Rajos, el barranc de la Font de la Parra i el barranc d'Estopet. Hi ha un gran nombre d'ullals que vessen directament a la mar, entre els quals destaquen les aigües a la base del penya-segat de la torre Badum i les fonts d'Alcossebre.

<https://parquesnaturales.gva.es/va/web/pn-serra-d-irta>

https://ca.wikipedia.org/wiki/Serra_d%27Irt%C3%A0

PENÍSCOLA

Peníscola és un municipi del País Valencià situat a la comarca del Baix Maestrat. Posseïx el títol de ciutat des de l'any 1709.

D'origen antic, la zona va ser poblada per ibers ilergavons, tot i que les cites antigues més versemblants daten del segle VI aC. Va ser així mateix un enclavament romà, musulmà i, després de la Reconquesta, cristià. Va ser durant aquest últim període quan va adquirir forta rellevància al món cristià en esdevindre seu pontifícia durant el Cisma d'Occident, al segle XV, durant el qual el papa Benet XIII es va establir al castell.

Tot i que l'assentament inicial era al voltant del penyal del tómbol, actualment la seua extensió abasta tot el litoral, fins al límit amb Benicarló al nord i diverses urbanitzacions a la serra d'Irta al sud i l'oest. Aquesta serra, declarada parc natural l'any 2002, està dividida entre el terme municipal de Peníscola i els dels municipis pròxims d'Alcalà de Xivert i Santa Magdalena de Polpís.

La mar està molt present a la seua cultura i economia, aquesta basada en la pesca i el turisme (en especial l'hostaleria). Este últim sector econòmic ha augmentat extraordinàriament des de la segona meitat del segle XX, fins a consolidar-se actualment com una de les destinacions turístiques més freqüentades del País Valencià.

El topònim *Peníscola* es remunta a un ètim llatí, però constituïx un cas curiós, atès que ha patit una associació etimològica que ha alterat la seua forma. Procedix de la paraula llatina *Paeninsula* (*pae-ne* "quasi" + *insula* "illa"), la qual, en constituir-se la ciutat antiga en el penyal, un tómbol, al voltant del castell, envoltada d'aigua excepte per un costat, fa entendre fàcilment aquesta relació.

Tradicionalment, la ciutat ha sigut sempre anomenada *Peníscola* o en la seua variant anacrònica *Pa-níscola*, com ho demostren diverses cites històriques:

Lo rey assetjà Peníscola

Llibre del rei En Pere o Crònica de Bernat Desclot (segle XIII)

Peníscola és xicoteta

i es fa molt de respectar;

com és de pedra picada

no la poden tirar al pla

Cançó popular del Maestrat

Castell de Peníscola

En el punt més elevat del penyal, és un castell construït pels templers a partir de 1294 i modificat, a principis del segle XV, per adaptar-lo com a residència pontifícia per a Benet XIII, el Papa Luna. Està en molt bon estat de conservació. Durant molts anys va servir com a lloc per a guardar els ramats, i després de la seua restauració també va fer les funcions d'escenari per a actes populars, com concerts i festes patronals.

En l'actualitat els seus usos a banda de monument turístic són l'aprofitament de les seues estances com a sales d'exposicions de pintures i escultures, així com sales per a oferir conferències i recepcions. Declarat Bé d'Interès Cultural l'any 1931 és el segon monument fortificat més visitat de l'Estat Espanyol després de l'Alhambra de Granada, amb uns 330.000 visitants cada any.

Les seves muralles, denominades popularment com "les murades" constituïxen una clara manifestació dels grans coneixements i depurada tècnica que en matèria de fortificacions tenia el més important arquitecte enginyer militar de l'època, l'italià Joan Baptista Antonelli.

El Portal de Sant Pere fou ordenat construir pel Papa Luna en 1414. El Portal Fosc, atribuït a Joan d'Herrera (1530-1597), va ser la principal entrada a la fortalesa fins al segle XVIII. Sobre el portal es pot observar un escut commemoratiu de Felip II.

El Portal de Santa Maria o Porta de les Escasseres. Encarregada pel rei Ferran VI, va ser construïda en 1754 i dona accés a la plaça de Les Escasseres.

Un altre monument significatiu de Peníscola és l'església de Santa Maria, anteriorment anomenada de la Mare de Déu del Socors. Part de l'edifici és d'estil gòtic del segle XV amb elements arquitectònics posteriors. En ella va ser nomenat bisbe Alfons de Borja, que posteriorment seria triat papa amb el nom de Calixt III. Custòdia el tresor parroquial, format per algunes joies de Benet XIII, entre les quals es destaca la creu processional i el calze del Papa Luna, el reliquiari de Climent VIII i la creu processional de Felip II.

L'ermita de la Mare de Déu de l'Ermitana està adossada al castell, en el qual s'integra. Va ser construïda entre 1708 i 1714 pel governador de la ciutat, Sancho de Echevarría, com agraïment per la resistència contra els atacs austriacistes a la plaça forta i la posterior victòria de la causa borbònica en la guerra de Successió. D'estil barroc valencià, alberga la imatge de la patrona de la ciutat, la Mare de Déu de l'Ermitana. Compta amb una façana de carreus. Com a curiositat, i contra el costum d'ornamentar amb motius religiosos, en aquesta façana hi ha inscripcions en la pedra als costats de la porta principal motius militars com ara canons, tambors de guerra, entre altres.

<https://ca.wikipedia.org/wiki/Pen%C3%ADscola>

TORRE BADUM

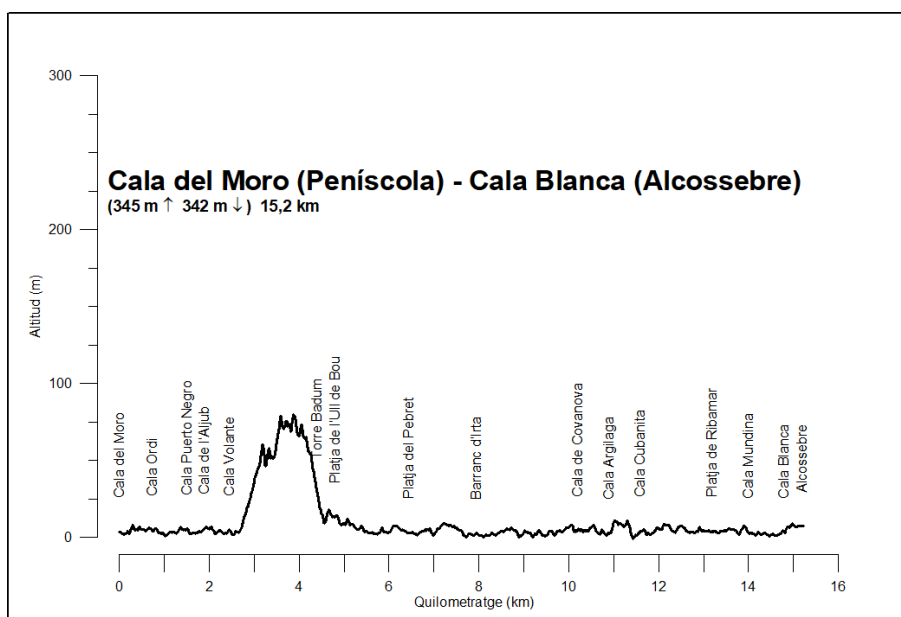
La torre Badum (també anomenada Badun, torre d'Almadun, La Torra o La Badum) és una torre de sentinella situada a la serra d'Irta sobre un penya-segat de considerable altura, entre el barranc del Volante i la platja del Pebret, a uns 6 km al sud del nucli urbà de Peníscola. No se sap amb certesa si pertanyia al sistema de vigia del castell de Xivert, o era un lloc de la fortalesa de Peníscola.

La construcció és de planta circular, el seu cos és troncocònic, amb un diàmetre de 5,75 m a la base i 5,25 m dalt a la coberta, i té una altura d'11 m. Construïda de maçoneria de pedra i sense porta a terra, però amb unes petites finestres en la part superior de l'estructura i una porta a uns 6 m, en alçada, que dona accés a una sala circular coberta de volta, habitatacle dels torrers.

Sobre la seua façana mirant l'oest, cap al camí del Pebret, pot distingir-se l'escut del Regne de València de l'època de Carles V, presidit per l'àliga bicèfala dels Àustries.

Es tracta d'un plafó compost per quatre peces de pedra arenosa, perfectament encaixades entre si, amb unes mesures aproximades d'1 x 0,7 metres. Malgrat el deteriorament que a causa de l'erosió presenta la superfície de la pedra, la seua llaura denota una esplèndida execució.

BIBLIOGRAFIA

- ** Els Abrics de l'Ermita
<http://www.rutadelartrepestre.cat/Centres-d-interpretacio/Centre-d-Interpretacio-d-Art-Rupestre-Els-Abrics-de-l-Ermita>
- ** Serra d'Irta
<https://parquesnaturales.gva.es/va/web/pn-serra-d-irta>
https://ca.wikipedia.org/wiki/Serra_d%27Irta
- ** Peníscola
<https://ca.wikipedia.org/wiki/Pen%C3%ADscola>
- ** Torre Badum
https://ca.wikipedia.org/wiki/Torre_Badum

Agustí Poch, octubre de 2024

